

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24.05.1962, sp. zn. 2 Tz 6/62, ECLI:CZ:NS:1962:2.TZ.6.1962.1

Číslo: 39/1962

Právní věta: Značným prospěchem ve smyslu § 121 odst. 2 písm. b), § 117 odst. 2 písm. c), § 118 odst. 2 písm. b) nutno rozumět prospěch v částce 20 000,- Kčs.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 24.05.1962

Spisová značka: 2 Tz 6/62

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Obchod, Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, Poškození spotřebitele, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Škoda

Předpisy: 140/1961 Sb. § 121 odst. 2 písm. b)
§ 117 odst. 2 písm. c)
§ 118 odst. 2 písm. b) 141/1961 Sb. § 267 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1962 sb. rozh.

Značným prospěchem ve smyslu § 121 odst. 2 písm. b), § 117 odst. 2 písm. c), § 118 odst. 2 písm. b) nutno rozumět prospěch v částce 20 000,- Kčs.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 24. května 1962 - 2 Tz 6/62).

Rozsudkem okresního soudu v Benešově byli obžalovaní K. a H. zproštěni podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby, podle níž K. jako dělník cukrářské výroby Pramen v Benešově porcoval v roce 1959 až 1960 pro svoji manželku dorty na 24 porcí místo na 20 porcí, jak stanovila norma. Tím umožnil spoluobžalované neoprávněný zisk ve výši 10 800,- Kčs, čímž se měl dopustit pomoci rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Obžalovaná H. jako vedoucí cukrářské prodejny nesprávným porcovaním dortů a prodejem většího množství porcí se obohatila o zmíněnou částku a přiléváním mléka do zmrzliny asi i dalších 7715,40 Kčs, čímž měla spáchat trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. z r. 1950.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu rozhodl podle §

268 odst. 2, § 272, § 270 odst. 1 tr. ř., že byl porušen zákona v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., napadený rozsudek zrušil a okresnímu soudu v Benešově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednala rozhodl.

Z odůvodnění:

Na podkladě stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo a shledal, že zákon porušen byl.

V odůvodnění zprošťujícího rozsudku okresní soud v podstatě uvedl, že výpovědi slyšených svědků nejsou jednoznačné, aby se mohl při rozhodování o vině o ně bezpečně opřít. Poukázal při tom zejména na rozpory mezi výpověďmi svědků slyšených v přípravném řízení a u hlavního líčení, na nejistotu svědkyně D. při výpovědi před soudem a u svědkyně B. na okolnost, že se sama zmínila o své nervové chorobě, pro kterou prý měla odejít ze zaměstnání. Z toho důvodu pokládal za prokázané pouze to, co zjistila státní obchodní inspekce při kontrole dne 29. 12. 1960, což nepovažoval za dostatečný podklad pro závěr o vině obžalovaných.

Tímto rozsudkem okresního soudu byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

Podle tohoto ustanovení jsou orgány činné v trestním řízení povinny postupovat tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci a při svém rozhodování z něho vycházet. Jsou při tom povinny objasňovat se stejnou pečlivostí okolnosti svědčící proti obviněnému i okolnosti, které svědčí v jeho prospěch a provádět v obou směrech důkazy, nevyčkávající návrhu stran.

Vzhledem k obsahu zprošťujícího rozsudku nelze však říci, že by okresní soud takto při rozhodování této trestní věci postupoval.

K trestnímu stíhání obžalované H. trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. z r. 1950 a obžalovaného K. pro pomoc k tomuto trestnému činu podle § 7 odst. 2, § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. z roku 1950 došlo na základě zjištění státní obchodní inspekce za dne 29. 12. 1960, podle kterého H. měla na prodejně Pramen, kde byla vedoucí, k prodeji určené zboží neodpovídající normou stanovené váze, podle výpovědí některých svědků takovéto zboží za přispění svého manžela K. prodávala po delší dobu, čímž získala ke škodě zákazníkům větší částku. Podle svědeckých výpovědí H. dále v letním období roku 1958 a 1959 přiléváním mléka do zmrzliny zvyšovala její množství a tak opět ke škodě zákazníkům se obohatila o větší částku.

Obžalovaná H. doznala jen to, co nemohla popřít, tj., že v době před kontrolou státní obchodní inspekce měla na prodejně 3 celé máslové dorty, které rozkrájela na 24 porcí místo normou stanovených 20 porcí. Hájila se tím, že si tak počínala z toho důvodu, že měla na prodejně některé zboží zkažené, že si takto chtěla uhradit ztrátu vzniklou zkázou zboží, neboť na prodejně bylo plánováno velmi malé ztratné. Popřela však, že by takto postupovala i dříve, a pokud je v tomto směru usvědčována svědkyní B. namítala, že tu jde ze strany této svědkyně o zášť, když prý tuto svědkyni jako prodavačku podezírala, že špatně počítá zákazníkům za zboží, poněvadž neuměla počítat, a naznačila jí, že o ni nestojí, že se nemůže vrátit na prodejnu, když jednou odešla.

Obžalovaný K. kategoricky popřel, že by se dopustil zažalované trestné činnosti.

Věřohodnost obhajoby obžalované H. si soud náležitě neověřil, ačkoliv to bylo jeho prvořadou povinností. Neučinil v tomto případě nezbytný dotaz na podnikové ředitelství Pramenu, zda ztratné na prodejně obžalované bylo tak malé, že nemohlo uhradit případnou ztrátu zkaženého zboží, event. jak byly obdobné případy řešeny.

Takovýto dotaz byl nutný zejména již z toho důvodu, že podle inventurních výsledků založených ve spise nebylo na prodejně, kde byla vedoucí obžalovaná, zjištěno po celé období roku 1958 až 1960 manko větší než 15,- Kčs a naopak v jednom případě byl zjištěn přebytek ve výši přes 500,- Kčs, což by nasvědčovalo nevěrohodnosti této části obhajoby obžalované.

Pokud jde o svědkyni B., je nesporné, že jako jediná ze všech u soudu slyšených svědků potvrdila celkem jednoznačně, jak v přípravném řízení tak i před soudem, že to byl obžalovaný K., který krájel pro obžalovanou dorty na 24 porcí, ačkoliv norma dovozovala je krájet jen na 20 porcí, že to mohlo být tak jednou v týdnu, avšak někdy i ve 2 až 4 případech v týdnu, dále potvrdila, že obžalovaná ředila zmrzlinu mlékem a tvrdila, že se tak dá na tom vydělat. Vzhledem k tomu, že tato svědkyně usvědčovala oba obžalované ze zažalované trestné činnosti a ježto na druhé straně sama připustila, že byla léčena na nervovou chorobu, že na podnikovém ředitelství chtěli z ní udělat blázna, a ježto údaje této svědkyně jsou zčásti podporovány i ostatními výsledky řízení, bylo povinností soud všemi dosažitelnými prostředky si ověřit, do jaké míry lze dáti víru její usvědčující výpovědi.

Považoval-li okresní soud zvláště skutečnost, že svědkyně B. byla léčena na nervovou chorobu, za tak významnou, že měl vzhledem k ní pochybnosti o pravdivosti její výpovědi, měl si opatřit jednak zprávu o zdravotním stavu této svědkyně, zejména v době, kde o obžalování měli dopustit trestné činnosti, případně i posudek o tom, do jaké míry zdravotní stav mohl mít vliv na pravdivost její výpovědi, jednak zprávu o její pověsti a pravdomluvnosti, jak z místa bydliště, tak i pracoviště. Ježto pak tvrzení svědků A., C. a V. ohledně zkysnutí zmrzliny a přidání nesvařeného mléka do ní nebylo jednoznačné, a vzhledem k tomu, že podle výsledků řízení opírajících se zejména o výpovědi svědkyně N. a B., obžalovaná zředovala zmrzlinu přiléváním mléka do tzv. zmrzliňáku, a tím si opatřovala neoprávněný prospěch, bylo na místě doplnění řízení i výslechem znalce, zejména o tom, zda lze nesvařeným mlékem zředovat zmrzlinu, s jakými účinky ve vztahu k vazbě zmrzliny a její jakosti.

Ježto okresní soud nečinil vše potřebné k tomu, aby byl řádně zjištěn skutečný stav věci, nemůže být jeho hodnocení výsledků provedeného dokazování objektivní a spolehlivé. Z charakteristiky VB, posudku MNV i podniku Pramen vyplývá mimo jiné, že obžalovaní původně provozovali cukrářskou živnost až do roku 1950, zaměstnávali až 4 dělníky, za okupace a po válce nabyli poměrně velkého majetku a v poslední době si zařídili přepychově chatu. Kontrola státní obchodní inspekce byla na prodejně u obžalované provedena právě proto, že byly stížnosti na váhu prodávaného zboží a závady byly skutečně zjištěny, též zákazníci si stěžovali na špatnou jakost zmrzliny.

Všechny tyto okolnosti nasvědčují tomu, že řízení z hlediska zjišťování objektivní pravdy zůstalo kusým a neúplným. V případě zjištění, že obžalovaná H. jako zaměstnankyně n. p. Pramen prodejem neoprávněně porcovaných dortů a přiléváním mléka do zmrzliny poškozovala spotřebitele a opatřovala si tak neoprávněný prospěch a že její manžel K. jí při tom pomáhal, bude na místě zjistit skutečnou výši získaného neoprávněného prospěchu. I když v souzené věci s přihlédnutím k okolnostem případu a časovému odstupu od spáchaného činu bude obtížným přesné zjištění výše způsobené škody resp. výše neoprávněně získaného prospěchu, bude třeba zjistit, jakou získala minimální prospěch H. Při tom nelze přehlížet, že státní obchodní inspekce při zjišťování zisku H. mohla vycházet jen z většího počtu porcí dortu shledaného v den kontroly.

Další závěry založené na pouhém výpočtu bez dostatečného jejich prověření mají jen povahu domněnky, že stejným způsobem jako v den kontroly si obžalovaní počínali i jindy. Soud však bude muset vycházet ze skutečností dostatečně zjištěných, tedy z dalších podpůrných důkazů, zejména z rozboru předchozích inventur, výpovědí poškozených spotřebitelů, způsobu života obžalovaných. Na základě tohoto bude pak muset posoudit, zda čin obžalovaných se zřetelem k § 3 odst. 4 tr. zák. zakládá vůbec trestný čin.

Jestliže zjištěné jednání obžalovaných s přihlédnutím ke stupni jeho nebezpečnosti pro společnost bude trestným činem, bude třeba se zřetelem k § 16 odst. 1 tr. zák. uvážit, že by skutek odsouzených mohl být podřazen pod ustanovení § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. z r. 1950, popř. pod ustanovení § 7 odst. 2, § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák. jen tehdy, kdyby podle okolností případu přicházel v úvahu trest odnětí svobody podle § 245 odst. 1 cit. tr. zák. v rozpětí od tří do šesti měsíců. Jinak by bylo třeba jednání obžalovaných podřadit pod ustanovení § 121 tr. zák. popř. pod ustanovení § 10 odst. 1 písm. c), § 121 tr. zák.

V případě zjištění, že se zejména obžalovaná H. opatřila zjištěnou trestnou činností prospěch vyčíslený obžalobou ve výši kolem 19 000,- Kčs, bude u ní třeba uvážit, zda její jednání nezakládá trestný čin poškození spotřebitele podle § 121 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., mírněji trestný než trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. c) odst. 3 tr. zák. z r. 1950. Při vymezení pojmu „značný prospěch“, je třeba přihlížet k tomu, že pachatel takový prospěch při poškození spotřebitele zpravidla získává poškozením nejen jediného spotřebitele, nýbrž pokračujícím činem, jímž poškozuje celou jejich řadu často jen o menší částky, jak tomu nasvědčuje podle dosavadních výsledků dokazování i souzený případ. Prospěch pachatele tím získaný odpovídá prospěchu získanému ke škodě spotřebitelů, tedy prospěchu odpovídajícímu škodě, kterou jednáním pachatele utrpěli všichni spotřebitelé. Dosahuje-li škoda, kterou takto utrpěli spotřebitelé vcelku, částky, již nutno podle zákona považovat za značnou škodu, nutno prospěch tím získaný považovat za značný prospěch. Ježto podle ustálené judikatury je třeba značnou škodou rozumět škodu v částce kolem 20 000,- Kčs, bude důsledně považovat za značný prospěch rovněž prospěch kolem 20 000,- Kčs, a to nejen u § 121 odst. 2 písm. b), nýbrž i u jiných ustanovení tr. zák., kde se tento pojem vyskytuje (např. u § 117 odst. 2 písm. c), § 118 odst. 2 písm. b) tr. zák.).

Posouzení skutku obžalované H. jako trestný čin poškození spotřebitele podle § 121 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. popř. u obžalovaného K. jako pomoc k takto kvalifikovanému trestnému činu by nebránila skutečnost, že nebyla zmíněná přísnější kvalifikace uvedena v obžalobě, popř. že z ní nevyvodil důsledky soud prvního stupně, ježto stížnost pro porušení zákona byla podána ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř.

Ze všech dosud uvedených důvodů bylo nutno nezákonný rozsudek okresního soudu v celém rozsahu zrušit a vrátit věc soudu prvního stupně s tím, aby ji v naznačené již směru, popř. i provedením dalších potřebných důkazů, doplnil a znovu rozhodl.